

7.9.2021

Euroopan komission ehdotus sähkön tuontia koskevista hiilitulleista

Sähkömarkkinatoimikunta 3/2021

FINGRID

Venäjän siirtoyhteydet

Suomesta Venäjälle on kolme 400 kV siirtojohtoa (Viipuri-Yllikkälä/Kymi)

- Viipurin 400 kV tasasähköasema: 4 muuttajalohkoa (4 x 350 MW)
 - käyttöönotto 1981-2001
 - lohko 3 uusittu viime vuosien aikana
 - lohko 4 on back-to-back lohko
- Luoteislaitos, Pietarin länsipuolella (2 x 450 MW), laitoksen yksi yksikkö on mahdollista kytkeä suoraan Suomen kantaverkkoon

Venäjälle on lisäksi 110 kV yhteydet Ivalosta ja Imatralta, joiden kautta on mahdollista kytkeä Venäjän puolella sijaitsevia vesivoimaloita Suomen verkkoon.

Vuosina 2018 ja 2019 lähes 10 % Suomen sähkönkäytöstä tuli Venäjältä (2018 tuotiin 7,8 TWh, 2019 tuotiin 7,6 TWh, 2020 2,8 TWh). Vuoden 2020 alhainen tuonti 2,8 TWh johtui alhaisemmasta pohjoismaisesta sähkön hinnasta.

Kaupankäyntitavat

- Venäjän ja Suomen välisessä sähkökaupassa on kaksi kaupankäyntitapaa; bilateraalikauppa ja suora kauppa.
 - Bilateraalikaupassa Fingrid ja venäläiset osapuolet vahvistavat 400 kV yhteydellä toteutettavat kaupat seuraavaksi kauppapäiväksi edellisen päivän aamulla. Vahvistetut bilateraalikaupat on tarjottava sähköpörssiin.
 - Suoran kaupan volyymit määräytyvät vapaasti asetettavien tarjousten mukaisesti sähköpörssin vuorokausimarkkinoilla ja päivänsisäisillä markkinoilla.
- Kaupallinen siirtokapasiteetti Venäjältä Suomeen on 1300 MW, josta suoran kaupan kapasiteetti on 300 MW (140 MW) ja bilateraalikaupan kapasiteetti on 1000 MW (1160 MW).

Komission esitys (Fit for 55)

- Euroopan komission 14.7.2021 julkaiseman laajan säädösehdotuspaketin (Fit for 55) tavoitteena on vähentää EU:n kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Nyt esitelty säädöspaketti tarjoaa keinot, joilla EU:n nykyinen 40 prosentin vähennystavoite kiristetään komission syyskuussa 2020 ehdottamalle tasolle.
- Paketissa ehdotetaan muutoksia kaikkiin ilmaston kannalta keskeisiin EU-säädöksiin. Mukana ovat päästökauppa, päästökaupan ulkopuolisen taakanjakosektorin velvoitteet, maankäyttö ja nielut, energiatehokkuus ja uusiutuva energia sekä uutena ehdotuksena hiilitullit.

Hiilirajamekanismi

- Hiilirajamekanismin tarkoituksena on estää hiilivuotoa EU:sta löyhemmän ilmastopolitiikan maihin. Hiilirajamekanismi koskisi tiettyjä kolmansista maista EU-alueelle saapuvia tuotteita:
 - Teräs ja rauta, alumiini, sementti, lannoitteet ja sähkö
- Mekanismi toimii seuraavasti: EU:n tuojat ostavat hiilitodistuksia, jotka vastaavat hiilen hintaa, joka olisi maksettu, jos tavarat olisi tuotettu EU:n hiilen hinnoittelusääntöjen mukaisesti. Tullista voi vapautua tai sen tasoa laskea osoittamalla, että tuote on tuotettu tietyllä tapaa kolmannessa maassa tai että se on jo maksanut hinnan tuodun tavaran tuotannossa kolmannessa maassa käytetystä hiilestä. Tämä menettely voitaisiin todennäköisesti ottaa käyttöön ainakin Luoteislaitoksen ja Kaitakosken vesivoimaloiden osalta.
- Hiilirajamekanismin toiminnasta vastaisivat kansalliset viranomaiset (tuojiin rekisteröinti, raportoinnin valvonta ja sertifikaattien myynti).

Hiilitullimekanismi

- Vuosittain, (31.5) mennessä, tuojat raportoivat edellisen vuoden tuonnit ja samalla luovuttavat tarvittavat sertifikaatit
- Hiilitullin hinta sähkölle määräytyisi EU:n päästöoikeuden hinnan mukaan
- Osa säädöksistä astuisi voimaan 1.1.2023 (raportointi). Tullit olisivat täysimääräisiä **1.1.2026 alkaen.**

Hiilitullien vaikutus

- Hiilitulli merkittävästi vähentäisi tai äärimmillään kokonaan lopettaisi markkinaehtoisien sähkön tuonnin Venäjältä Suomeen. Hiilitullin taso tämän hetkisen arvion mukaan n. 30 - 40 €/MWh.
- Vuosina 2018 ja 2019 lähes 10 % Suomen sähkönkäytöstä tuli Venäjältä (2018 tuotiin 7,8 TWh, 2019 tuotiin 7,6 TWh, 2020 2,8 TWh). Vuoden 2020 alhainen tuonti 2,8 TWh johtui alhaisemmasta pohjoismaisesta sähköhinnasta.
- Tuonnin väheneminen nostaisi sähkön markkinahintaa Suomessa
- Venäjän tuonnin osuus n.8-9 % kulutushuippujen aikana. Tuontikapasiteetin pienentyessä (nykyisestä 5100 MW - > 3700 MW:iin) sähköpulan riski huipputilanteissa kasvaa. Toisaalta Olkiluodon 3 yksikön valmistumisen jälkeen palautuu nykyiselle tasolle (käyttöönotto ennen 2026).
- Reservien saanti heikkenee
- "Hätäteho"- tilauksen mahdollisuus poistuu
- Suomen ja Venäjän välinen Viipurin tasasähkölinkki on tulossa teknisen käyttöikänsä päähän. Mahdollisella hiilitullilla olisi luonnollisesti kielteinen vaikutus linkin uusimissuunnitelman kannalta. Jos linkkiä ei uusita, myös mahdollisuus vientiin Venäjän suuntaan poistuu.

Esityksen käsittely

- **Kansallinen taso**

- Kun komission ehdotus on annettu, Suomen hallitus muodostaa esitykseen kannan ja arvioi sen vaikutuksia.
- Hallitus lähettää kantansa perusteluineen eduskunnan käsiteltäväksi julkisella kirjelmällä.
- Tämän jälkeen käynnistyy asian eduskuntakäsittely, jossa erityisvaliokunnat kuulevat asiantuntijoita
- Eduskunnan kannan neuvotteluihin muodostaa erityisvaliokuntien kannanottojen pohjalta suuri valiokunta

- **EU taso**

- Kansallisen käsittelyn kanssa samaan aikaan käynnistyy asian valmistelu rinnakkain sekä Euroopan unionin neuvoston työryhmissä että Euroopan Parlamentin valiokunnissa
- Lainsäädäntöilmoitusten odotetaan kestävän Euroopan parlamentissa noin 2 vuotta

Kiitos!